

PARLEMENTAIR ONDERZOEK IRAK

Door Frans W. Weisglas

Februari 2009; de Volkskrant

In de tekst van het regeerakkoord van CDA, PvdA en Christen Unie staat niet letterlijk dat er in deze regeerperiode geen parlementair onderzoek of enquête naar de besluitvorming rondom de Nederlandse steun aan de Irak- oorlog zal komen. Maar iedereen weet dat de toenmalige fractievoorzitters Balkenende, Bos en Rouvoet die afspraak hebben gemaakt. Het was en is ongehoord dat coalitiefracties bij de onderhandelingen over een regeerakkoord de Tweede Kamer op een zo essentieel punt hebben genuileerd. Dat de PvdA- eerder in de oppositie fel voorstander van een parlementaire enquête- daarna keer op keer verklaarde hoe groot het offer was dat daarmee was gebracht, maakt het alleen maar ernstiger.

Nu lijkt er met de instelling van de door de regering benoemde onafhankelijke commissie Davids een doorbraak te zijn bereikt ten aanzien van het onderzoek naar de Nederlandse besluitvorming bij de Irak-oorlog. Maar hiermee staat de Tweede Kamer voor de tweede keer buitenspel. Niet alleen doordat het de regering is die zelf opdracht geeft om het regeringsbeleid te gaan onderzoeken en dit niet aan de daarvoor gekozen volksvertegenwoordiging overlaat. Maar ook omdat het wederom de fractievoorzitters van de regeringspartijen zijn- thans van Geel, Hamer en Slob- die voorafgaand aan een al gepland parlementair debat het groene licht voor de commissie Davids gaven.

Maar daar blijft het niet bij. De regering heeft namelijk ook de instemming van de coalitiefracties- en dus van de meerderheid van de Kamer- dat gedurende het onderzoek van de regeringscommissie- dat tot november zal duren- geen enkele parlementaire vraag over de kwestie Irak zal worden beantwoord. De vele al door Eerste en Tweede Kamer gestelde vragen worden niet door de regering beantwoord, maar worden voorgelegd aan de commissie Davids. Dat is een staatsrechtelijk zeer merkwaardige procedure. Een onderzoekcommissie kan natuurlijk niet Kamervragen beantwoorden die de volksvertegenwoordigers aan de door hen te controleren regering hebben gesteld. Dat is een onaanvaardbare uitholling van het grondwettelijk parlementaire recht op controle en informatie, waar de Tweede Kamer niet mee akkoord mag gaan.

De Tweede Kamer zou nu dan ook moeten beslissen om tot een parlementaire enquête over te gaan. Daarmee wordt in een klap de driedubbele uitholling van de positie van de Kamer teniet gedaan. Het instrument van de parlementaire enquête – het zwaarste onderzoekmiddel dat de Tweede Kamer heeft- waarborgt de volledige onafhankelijkheid van de onderzoekers bij het onderzoek en biedt de mogelijkheid getuigen in het openbaar en onder ede te horen. Zeker na alle onduidelijkheid die er de afgelopen tijd is ontstaan rondom de besluitvorming inzake de Nederlandse politieke steun aan de Amerikaans-Britse inval in Irak, is het van het grootste belang dat deze nu in het openbaar en met het scherpste instrument waarover het hoogste democratische orgaan in ons staatsbestel beschikt wordt onderzocht. Alleen op die wijze kunnen alle feiten naar boven en naar buiten komen.

Zoals eerdere parlementaire enquêtes hebben bewezen is dit onderzoeksinstrument zeer effectief. Het hoeft niet in de eerste plaats te gaan om het zoeken van “schuldigen” in het verleden, maar ook en vooral om transparante waarheidsvinding en het leren van lessen voor

de toekomst. De parlementaire enquêtecommissie inzake het onderwijs (de commissie Dijsselbloem) is daar een goed voorbeeld van.

Als Kamervoorzitter ben ik er getuige van geweest hoe Kamerleden boven zichzelf en hun korte termijn partijbelangen uitstijgen, wanneer ze gezamenlijk werken in een onderzoek- of enquêtecommissie. Juist vanwege de bij het onderwerp Irak ongewenste polarisatie die is ontstaan tussen oppositie en coalitie ,is het van belang dat de Tweede Kamer nu eendrachtig tot waarheidsvinding overgaat. De daartoe vereiste meerderheid is in de Kamer aanwezig, maar wordt tot op heden helaas geblokkeerd door politieke afspraken.

En tenslotte: wanneer het nu al te voorspellen is dat na het onderzoek door de commissie Davids toch tot een parlementaire enquête zal komen, zoals ook het geval was na het Niod-onderzoek naar de Nederlandse rol in Srebrenica, kan de Kamer beter meteen aan de slag.

Frans W. Weisglas is oud-Voorzitter van de Tweede Kamer.